

30.10.2026

Opetus- ja kulttuuriministeriölle:

Asia: Lausuntopyyntö luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi yliopistojen tutkinnoista ja erikoistumiskoulutuksista annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta

Viite: Lausuntopyyntönne 18.9.2026, diaarinumero VN/26841/2026

Yleistä

OAJ kiittää mahdollisuudesta lausua luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi yliopistojen tutkinnoista ja erikoistumiskoulutuksista annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta. OAJ pitää todella tärkeänä, että asetusta ollaan ajantasaistamassa. Lausunnolla olevassa asetusalunnoksessa ei kuitenkaan esitetä vielä riittäviä korjauksia nykyisessä asetuksessa oleviin epäkohtiin.

Varhaiskasvatus siirtyi vuoden 2013 alusta sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalta opetus- ja kulttuuriministeriöön ja on lähtenyt kehittymään entistä kiinteämmin osana kasvatus- ja koulutusjärjestelmäämme. Varhaiskasvatuksen opettajan kelpoisuusvaatimukset selkeytettiin varhaiskasvatuslaissa vuonna 2018 ja varhaiskasvatuksen opettajan tehtävään kelpoisuuden tuottava koulutus toteutuu nyt vain yliopistoissa muun yliopistollisen opettajankoulutuksen yhteydessä.

Myös opettajankoulutusta koskevien säännösten tulisi vastata nykytilaa ja osaltaan edistää opettajankoulutuksen yhtenäisyyttä ja näin varhaiskasvatuksen aseman selkeyttämistä osana kasvatus- ja koulutusjärjestelmää. OAJ pitää käsittämättömänä sitä, että tähän asti säännökset ovat antaneet ymmärtää, ettei varhaiskasvatuksen opettajankoulutuksessa olisi opettajan pedagogisia opintoja ja ettei näiden suuntautuminen varhaiskasvatukseen olisi mahdollista.

Siksi OAJ pitää välttämättömänä, että asetukseen tehdään muutokset, joilla varmistetaan se, että myös varhaiskasvatuksen opettajan koulutuksessa suoritettavia opintoja luetaan opettajan pedagogisiksi opinnoiksi muiden opettajankoulutusten tapaan. OAJ:n nyt esittämät muutokset olisi tullut toteuttaa jo valtioneuvoston asetusta yliopistojen tutkinnoista ja erikoistumiskoulutuksista säädettäessä vuonna 2004.

30.10.2026

19 §:ssä ehdotetut eri opettajankoulutusten opintojen yleisen tason sisältökuvaukset

OAJ esittää muutoksia

19 §:n 1 momentin 5 kohtaan seuraavasti:

5) opettajan pedagogiset opinnot, joihin kuuluu kasvatustieteiden sisällöllisiä ja tutkimuksellisia opintoja, pedagogisia ja didaktisia opintoja sekä ohjattua harjoittelua ja jotka voivat suuntautua erityisesti **varhaiskasvatukseen**, perusopetuksen, lukion, ammatillisen koulutuksen tai aikuiskoulutuksen tehtäviin;

19 §:n 2 momenttiin seuraavasti:

Edellä 1 momentin 1–5 kohdissa tarkoitetut opinnot ovat vähintään 60 opintopisteen laajuisia opintoja, **kuitenkin 5 kohdassa tarkoitetut opinnot ovat kasvatustieteen kandidaatin tutkinnon varhaiskasvatuksen opettajan koulutuksessa vähintään 35 opintopisteen laajuisia opintoja**, joita järjestävät ne yliopistot, joilla on kasvatustieteellisen alan koulutusvastuu. Mainituissa momentissa tarkoitettu harjoittelu suoritetaan harjoittelukoulussa, muussa yliopiston hyväksymässä oppilaitoksessa tai muulla yliopiston hyväksymällä tavalla.

Edellä esitettyjen muutosten johdosta ehdotetun 20 §:n 2 momentin osio ”- - varhaiskasvatuksen opettajan koulutusta lukuun ottamatta. Varhaiskasvatuksen opettajan koulutukseen voi kuitenkin kuulua opettajan pedagogisia opintoja.” käy tarpeettomaksi.

Mikäli edellä esitetyt 19 §:n 2 momentin muutokset eivät ole mahdolliset, OAJ esittää seuraavaa muutosta 20 §:n 2 momenttiin todeten kuitenkin, että 19 §:n 2 momenttiin esitetty muutos olisi teknisesti parempi ratkaisu:

Samassa momentissa tarkoitetut **vähintään 60 opintopisteen laajuiset** opettajan pedagogiset opinnot kuuluvat kaikkiin edellä lueteltuihin koulutuksiin, kuitenkin niin, että **kasvatustieteen kandidaatin tutkinnon varhaiskasvatuksen opettajan koulutukseen kyseisiä opintoja kuuluu vähintään 35 opintopistettä**.

Perustelut 19 §:n ja 20 §:n muutoksiin

Nykyisessä muodossaan valtioneuvoston asetuksen yliopistojen tutkinnoista ja erikoistumiskoulutuksista opettajankoulutusta koskevat säännökset ovat puutteelliset. Myös esitetystä asetuseräluonnoksesta voi edelleen tulkita, etteivät opettajan pedagogiset opinnot voisi lainkaan suuntautua varhaiskasvatukseen ja että opettajan pedagogisia opintoja ei sisältyisi lainkaan kasvatustieteen kandidaatin tutkintoon johtavaan varhaiskasvatuksen opettajan koulutukseen.

30.10.2026

OAJ:n esittämällä muutoksilla myös kasvatustieteen kandidaatin tutkintoon johtavassa varhaiskasvatuksen opettajan koulutuksessa suoritettavia opintoja luettaisiin opettajan pedagogisiksi opinnoiksi.

Kasvatustieteen kandidaatin tutkintoon (180 op) johtavaan varhaiskasvatuksen opettajan koulutukseen ei ole mahdollista sisällyttää vastaavan laajuisia opettajan pedagogisia opintoja kuin maisterin tutkintoon (180 + 120 op) johtaviin koulutuksiin. **Kaikissa yliopistoissa varhaiskasvatuksen opettajan kasvatustieteen kandidaatin tutkintoon niitä sisältyy tällä hetkellä kuitenkin vähintään 35 opintopistettä, ja kandidaatin tutkinnon pohjalta on mahdollisuus hakeutua kasvatustieteen maisteriohjelmiin.** Osassa yliopistoista oikeuden maisteritutkintoon saa suoraan varhaiskasvatuksen opettajan opintosuuntaan/tutkinto-ohjelmaan opiskelijaksi hyväksymisen yhteydessä.

Kasvatustieteen kandidaatin tutkinnon suorittaneet voivat täydentää opettajan pedagogiset opinnot yliopistojen kasvatustieteen maisteriopinnoissa 60 opintopisteeseen, mikä tuottaa yleisen opettajakelpoisuuden. Näin heillä olisi muita opettajia vastaavat mahdollisuudet parantaa työmarkkina-asemaansa ja hankkia muita kelpoisuuksia opetusalan sisällä (opettajan pedagogiset opinnot 60 opintopistettä ovat osa useimpia opettajan kelpoisuusvaatimuksia). Opettajan pedagogiset opinnot nähdään opettajankoulutuksen ytimenä, joka erottaa koulutuksen opettajankoulutukseksi muista vastaavan tasoisista tutkinnoista.

Opettajan pedagogisista opinnoista tehdyn selvityksen (Opettajan pedagogiset opinnot 60 op. Laaja-alainen opettajakelpoisuus – tilannekuvaus 2021. OKM julkaisuja 2021:41) mukaan yliopistojen antamien tietojen perusteella kasvatustieteen kandidaatin tutkintoon johtavaan varhaiskasvatuksen opettajan koulutukseen kuuluu didaktisesti painottuneita, kasvatustieteellisiä opintoja ja ohjattuja harjoitteluja. Kaikkien yliopistojen varhaiskasvatuksen opettajankoulutuksissa nämä kriteerit täyttäviä opettajan pedagogisia opintoja kuuluu vähintään 35 opintopisteen verran.

OAJ:n edellä esittämät muutokset eivät muuttaisi yliopistojen opettajan pedagogisten opintojen laajuutta tai järjestämistä varhaiskasvatuksen opettajankoulutuksessa. Ne eivät myöskään vaikuttaisi siihen, mitkä opinnot kukin yliopisto määrittää opetussuunnitelmassaan näihin kuuluviksi, eivätkä velvoittaisi tekemään muutoksia koulutusten opetussuunnitelmiin. Vuonna 2021 julkaistusta selvityksestä ilmenee, että näiden opintojen määrittely varhaiskasvatuksen opettajan koulutusten osalta toteutuu kuitenkin varsin yhteneväisin perustein. **Esittämämme muutokset eivät siis muuttaisi opettajankoulutusten sisältöä, ainoastaan toisivat tämänhetkisen nykytilan asetustasolle** ja varmistaisivat, että varhaiskasvatuksen opettajat saisivat aina opettajan pedagogisista opinnoista merkinnän.

30.10.2026

Opettajan pedagogisten opintojen vähintään 35 opintopistemäärän määrittely kandidaatin tutkinnossa selkeyttäisi opintojen täydentämistä 60 opintopisteeseen esimerkiksi silloin, kun alempi ja ylempi tutkinto suoritetaan eri yliopistoissa. Se parantaisi yliopistojen yhteistyötä, sujuvoittaisi opintojen suorittamista ja sen voisi katsoa myös edistävän opiskelijoiden oikeusturvaa sekä opettajakelpoisuuden tunnistamista.

Ohjattu harjoittelu varmistettava varhaiskasvatuksen opettajan koulutuksessa

Mikäli OAJ:n edellä esittämiä muutoksia ei toteuteta, ei asetuksesta tällöin myöskään ilmene, että kasvatustieteen kandidaatin tutkintoon johtavaan varhaiskasvatuksen opettajan koulutukseen sisältyisi aina ohjattua harjoittelua.

Lausunnolla olevan asetulusuonnoksen 19 §:n 1 momentin 1 kohdassa säädettäisiin, että varhaiskasvatuksen tehtäviin ja esiopetukseen ammatillisia valmiuksia antaviin opintoihin voi sisältyä ohjattua harjoittelua. Ohjatun harjoittelun ei täten edellytettäisi sisältyvän näihin ammatillisia valmiuksia antaviin opintoihin.

Lausunnolla olevan asetulusuonnoksen 19 §:n 1 momentin 5 kohdassa säädettäisiin, että opettajan pedagogisiin opintoihin kuuluu ohjattua harjoittelua. Lisäksi 20 §:n 2 momentissa säädettäisiin, että ”Samassa momentissa tarkoitetut opettajan pedagogiset opinnot kuuluvat kaikkiin edellä lueteltuihin koulutuksiin varhaiskasvatuksen opettajan koulutusta lukuun ottamatta. Varhaiskasvatuksen opettajan koulutukseen **voi kuitenkin kuulua** opettajan pedagogisia opintoja.”

Kun tarkastellaan asetulusuonnoksen 20 §:n 2 momenttiin kirjattua ”*Varhaiskasvatuksen opettajan koulutukseen voi kuitenkin kuulua opettajan pedagogisia opintoja*” sekä 19 §:n 1 momentin 1 kohdan määritystä ”*opintoihin voi sisältyä ohjattua harjoittelua*”, **on tulkittavissa, ettei ohjattua harjoittelua välttämättä sisälly varhaiskasvatuksen opettajan koulutukseen eikä säännöksissä tätä edellytettäisi.**

Ohjattu harjoittelu on olennainen osa opettajankoulutusta, ja näin on myös varhaiskasvatuksen opettajan koulutuksessa. Tämä on turvattava myös asetuksella. **Siksi asetuksessa on edellä esittämämme mukaisesti säädettävä, että opettajan pedagogiset opinnot voivat suuntautua varhaiskasvatukseen ja että varhaiskasvatuksen opettajan koulutukseen opettajan pedagogisia opintoja sisältyy 35 opintopistettä.** Tällöin myös varhaiskasvatuksen opettajan koulutukseen sisältyisi asetuksen mukaisesti aina ohjattua harjoittelua.

Toteamme, että 19 §:n 1 momentin 1 kohta on tärkeä säilyttää asetulusunnoksessa nyt ehdotetussa muodossa, koska joissain yliopistoissa ohjattua harjoittelua kuuluu edellä tarkoitettuihin varhaiskasvatuksen tehtäviin ja esiopetukseen ammatillisia valmiuksia

30.10.2026

antaviin opintoihin. Toisissa yliopistoissa harjoittelua sisällytetään muihin, kuten opettajan pedagogisiin opintoihin.

Yliopistojen opetussuunnitelmallista autonomiaa ei ole tarkoitus rajoittaa, mutta kuitenkin asetuksen uudistamisen myötä on oleellista, että myös kasvatustieteen kandidaatin tutkintoon johtavan varhaiskasvatuksen opettajan koulutuksen sisältöä koskevasta sääntelystä ilmenee, että opintoihin sisältyy aina ohjattua harjoittelua. Edellä esittämämme muutokset varmistaisivat tämän.

Ohjattu harjoittelu on olennainen osa opettajankoulutusta myös varhaiskasvatuksen opettajaksi opiskelevilla. Ohjatussa harjoittelussa opettajaopiskelija oppii soveltamaan tutkimusperustaista tietoa käytännön kasvatus- ja opetustyöhön. Harjoittelu varmistaa teoreettisen tiedon, pedagogisten taitojen ja ammatillisen harkinnan integroitumisen aidossa varhaiskasvatuksen toimintaympäristössä sekä tukee valmiuksien saavuttamista opettajan tehtävien itsenäiseen hoitamiseen.

Opetusalan Ammattijärjestö OAJ

Nina Lahtinen
Koulutuspolitiikan johtaja

Päivi Lyhykäinen
erityisasiantuntija